

M.S.W.

Departament II.

Sekcja Polityczna

Warszawa, 30. Lipca 1919.

Nr. 706

aa
Pol.
S c i ś l e t a j n e .

Trzymać pod zamknięciem.

1216/H
Bojów. Gen. N. S. S.

INSTRUKCJA DLA ODDZIAŁÓW INFORMACYJNYCH

przy D.O.G.

Uwagi ogólne.

Wysiłek całego narodu i niezmiernie doniosłe wypadki ostatniej doby dziejowej spowodowały wskrzeszenie i odbudowanie niepodległego organizmu państwowego Polski, weisniętego przez cały poprzedni wiek w państwowe formy mocarstw zaborczych. Na skutek tego wzmógł się w niesłychany sposób ruch polityczny wewnątrz państwa. Ruch ten, który wywiera silny wpływ na ukształtowanie się nie tylko wewnętrznych, lecz i zewnętrznych stosunków państwowych, nie może pozostać obojętnym dla najwyższych i odpowiedzialnych czynników wojskowych: Naczelnego Dowództwa i Ministerstwa Spraw Wojskowych, których decyzja często musi być uzależniona od ogólnej sytuacji politycznej.

Tem samym na pierwszy plan wysuwa się konieczność rychłego, obiektywnego i inteligentnego informowania wymienionych władz wojskowych

Nie mniej ważnym i aktualnym zadaniem władz wojskowych jest przeciwdziałanie propagandzie wywrotowej, prowadzonej przez wrogię państwowości polskiej czynniki w łonie wojska - i akcji szpiegowskiej państw nieprzyjacielskich, skierowanej przeciw naszej sile zbrojnej.

Oddziały Informacyjne O.G.

M.S.W. przystępuje do przeorganizowania istniejących przy D.O.G. Oddziałów Informacyjnych, podporządkowując je Sekcji Politycznej Departamentu II.M.S.W. i rozszerzając ich kompetencje (Dod. do Dz.Rozk.Wojsk.Nr.3.T.z dnia 7 lipca 1919r. roz. 18-19.)

Teren.

Oddziały Informacyjne O.G. obejmują swoim zakresem działania teren własnego Okręgu oraz, w miarę potrzeby, obce obszary sąsiadujące.

Odpowiedzialność moralna.

Referenci O.I. O.G., mianowani przez M.S.W., muszą posiadać pełne zaufanie dowódców O.G. i ich szefów sztabu.

Kwalifikacje umysłowe.

Aby móc spełniać należycie powierzone sobie zadania, muszą oficerowie O.I. O.G. rozszerzyć posiadane wiadomości poza ramy wykształcenia zawodowego i ogólnego na dziedzinę zjawisk politycznych społecznych i gospodarczych.

Zależność służbowa.

Kierownicy O.I. O.G. podlegają służbowo dowódcom O.G. - personalnie i pod względem metody pracy Sekcji Politycznej Dep.II. M.S.W.

Zakres działania OIOG.

Na podstawie dotychczas wydanych rozkazów Nacz.Dow. i rozkazów M.S.W. (Dod. do Dz.Rozk.Wojsk.Nr.3.T. z dnia 7 lipca 1919r. roz.18-19) ustala się następujący zakres działania O.I. O.G.:

1/ Informowanie i orientowanie dowódców O.G., ich szefów Sztabu i M.S.W. o stosunkach, nastrojach i wydarzeniach, ważnych z punktu widzenia wojskowego

i politycznego.

2/ Pomaganie w pracach organizacyjno-wojskowych, będących w związku z życiem społecznym i właściwościami różnorodnych armji, w których poprzednio służyli oficerowie i żołnierze polscy; normowanie i udział w kontroli stosunków władz i organów wojskowych wewnątrz kraju do władz cywilnych i ludności i dawanie inicjatywy w tym kierunku.

3/ Zwalczanie wśród wojska agitacji wywrotowej bez względu na jej źródło.

4/ Przeciwdziałanie zamierzeniom, skierowanym przeciw sile zbrojnej państwa i instytucjom państwowym; unieszkodliwianie, w ścisłym kontakcie z organami defensywy przy formacjach frontowych, obcej akcji szpiegowskiej. Kontrola działalności organów wykonawczych defensywy.

5/ Kontrola korespondencji zagranicznej listowej, telegraficznej i telefonicznej na podstawie porozumienia się z Min.Spr.Wew.

Informowanie.

O.I. O.G. gromadzą wiadomości i informuje M.S.W. i swoich dowódców o stosunkach, nastrojach i wydarzeniach, ważnych z punktu widzenia wojskowego i politycznego, wykorzystując w tym celu:

- a) swoje Ekspozytury
- b) cywilne władze administracyjne, wcho-



dząc z nimi w ścisły kontakt, u-
normowany w porozumieniu z M.S.
Wew.

- c) wiadomości prasowe. Lokalna prasa świadczy najczęściej o nastrojach ludności zazwyczaj jednakże tendencyjnie. Dlatego zadaniem oficera informacyjnego jest w zestawieniach i uwagach podawać prawdziwy obraz stosunków n.b. po porozumieniu się z referentem prasowym;
- d) informacje osobiste, otrzymane od osób, zasługujących bezwzględnie na zaufanie.

Oficerowie informacyjni, stojąc bezwzględnie na stanowisku pozapartyjnym, winni jednak mieć stale zwróconą uwagę na działalność zrzeszeń i jednostek, reprezentujących życie partyjno-polityczne w tych Okręgach, aby w ten sposób uzyskać możliwie obiektywny pogląd na całokształt życia politycznego na terenie ich działalności. Czynny udział ~~xxxxx~~ referentów politycznych w życiu politycznym lub partyjnym jest wzbroniony.

Pamiętać zawsze należy, że śledzenie życia politycznego jest tylko środkiem ochrony wojska przed destrukcyjnymi wpływami agitacji wywrotowej, a nigdy celem istnienia Oddziałów Informacyjnych.

Pomoc organizacyjna.

Z działalnością informacyjną O.I.

O.G. łączy się ściśle ^{ich} z pomocą w organizacyjnych pracach wojskowych, przejawiająca się w bezstronnym orjentowaniu dowódców i szefów sztabu O.G. o stosunkach w Oddziałach, im podległych: a więc w korpusie oficerskim, o wzajemnym stosunku oficerów do żołnierzy i odwrotnie, o duchu, przenikającym wojsko. W tym zakresie oficerowie informacyjni mają prawo i obowiązek przedkładania referatów i przedstawiania wniosków dowódcom i szefom sztabów O.G., komunikując je jednocześnie Sekcji Politycznej Dep. II. M.S.W.

Informacje o stosunkach wojskowych pochodzą od organów wojskowych lub z autopsji.

Informowanie wyższych organów wojskowych winno posiadać wszystkie zalety ścisłości i bezstronności. Powiędzy faktami a pogłoskami, zapatrywaniami a sądami własnymi osób trzecich należy przeprowadzić dokładną granicę. Źródło informacji winno być zawsze podane. Bezwzględnie należy wystrzegać się frazeologii.

Meldowanie.

Meldowanie otrzymywanych informacji odbywa się w następujący sposób:

- a/ codziennie telegraficznie do godz. 12-iej w poł. o najważniejszych wypadkach dnia na terenie O.G.
- b/ miesięcznie, dając pełny obraz stosunków na terenie O.G.

c/ luźnie o poszczególnych sprawach, ważnych z punktu widzenia wojskowego i politycznego, a wchodzących w zakres działania O.I. O.G.

Układ meldunków codziennych.

Aby uzyskać jedność formy i możliwie jasny przegląd, zaleca się przy zestawianiu meldunków codziennych następujący podział, kładąc jednocześnie nacisk na unikanie szablonu i biurokratycznego traktowania:

- 1/ sprawy wojskowe
- 2/ sytuacja polityczna
- 3/ sytuacja gospodarcza
- 4/ nastroj ludności

Sprawy wojskowe. Punkt pierwszy obejmuje stosunki w wojsku w różnych załogach, oddziałach, zakładach dyscyplinarnych i wszystko, co może być ważne np. stosunek wojska i władz wojskowych do ludności i naodwrot i t.d.

Sytuacja polityczna. Punkt drugi ma dać obraz życia politycznego, a więc każdą zmianę w układzie stosunków partyjnych, przesunięcia programowe, różnice i wspólne platformy, dalej wszystkie odezwy, rezolucje, zebrania i t.d.

Sytuacja gospodarcza. Punkt trzeci podaje krótki pogląd na sprawy aprowizacyjne, walkę z lichwą i paskarstwem, stosunki pieniężne i t.d., o ile one wpłynąć mogą na życie polityczne, nastroj w wojsku i ludności.

Nastroj ludności. Nastroj ludności w odróżnieniu od politycznie zorientowanej części społeczeństwa przejawia się najczęściej w spontanicznych demonstracjach ulicznych, pogromach i t.d.

Raporty miesięczne.

Raporty miesięczne w 3 egz. należy przedkładać do 7. go każdego miesiąca za ubiegły miesiąc kalendarzowy.

Winny one obejmować:

1/ stosunki narodowościowe (żydzi, niemcy, czesi, ukraińcy i inni)

2/ stanowisko warstw społecznych (duchowieństwo, ziemianstwo, przemysłowcy, inteligencja zawodowa, nauczycielstwo, kolejarze, mieszczaństwo, włościanie, robotnicy i bezrobotni);

3/ sprawy wojskowe;

4/ funkcjonowanie władz administracyjnych.

Zwalczanie agitacji wyrotowej.

W tej sprawie mają kierownicy O.I. O.G. najszersze pole do działania i dlatego pozostawia się im swobodę inicjatywy. Ewentualne wnioski o pracach i zamierzeniach należy przedłożyć Sekcji Politycznej Dep. II. M.S.W. Zaleca się przedewszystkiem ścisłą współpracę z referentami oświatowymi. Referentem oświatowym udziela O.I. O.G. swojej pełnej pomocy. Do współdziałania w walce z agitacją wyrotową zobowiązani są również referenci prasowi.

Defensywa.

Przeciwdziałanie nieprzyjacielskiej służbie wywiadowczej i działalności biur wywiadowczych obcych państw

jest z powodu niezakończonych organizowania aparatu polityczno-administracyjnego utrudnione. Organizująca się dopiero straż bezpieczeństwa, rozbieżność w kompetencjach sądów i władz wojskowych w stosunku do ludności cywilnej - znacznie utrudniają służbę defensywną.

Organizacja.

Nacz.Dow, i M.S.W. powierzają kierownictwo i przeprowadzenie defensywnej służby Dep.II. § Sekcji Politycznej i O.I. O.G. Każdy O.I. ma osobnego oficera defensywnego, którego obowiązkiem jest utrzymywać ścisłą łączność ze wszystkimi władzami i instytucjami państwowymi - i powodować przez umiejętnie i taktowne postępowanie ^{ich} współdziałanie w służbie defensywnej.

Spółdziałanie cywilnych
czynników państwowych.

Ponieważ przeprowadzenie służby defensywnej wymaga najściślejszego kontaktu i współpracy wszystkich czynników państwowych, zwłaszcza polityczno-administracyjnych, Dep.II. M.S.W. wszedł w porozumienie z M.S.Wew.. które wyda podległym mu organom prowincjonalnym instrukcje w sprawie współpracy z oficerami O.I. W szczególności uregulowana będzie sprawa przeprowadzania aresztowań, względnie internowań i kwestje dochodzeń wstępnych.

Organa wykonawcze.

a/ żandarmerja

Dotychczasowe kierownictwo służby defensywnej spoczywało w rękach żandarmerji, która teraz staje się pierwszym i najważniejszym organem wykonawczym

w zakresie defensywnej służby wywiadowczej. Najważniejszym zadaniem żandarmerji, jako organu defensywy, jest inwigilacja. Centrale inwigilacyjne pozostają nadal przy żandarmerji, a prawo kontroli tego działu powinno być ^(przez) O.I. O.G. specjalnie wykorzystywane. Ewidencja nazwisk podejrzanych o akcję szpiegowską lub antypaństwową osobników - będzie stanowić jedną z najważniejszych podstaw dla skutecznego zwalczania tej akcji. Dotychczasowe przepisy inwigilacyjne dla żandarmerji pozostają w mocy.

b/ oddziały lotne.

Przy każdym O.I. O.G. zostaje utworzony Oddział lotny, podlegający bezpośrednio oficerowi defensywnemu. Etat Oddziału lotnego przewidziany jest w załączniku do Instrukcji. W zakresie działania oddziału lotnego leży zbieranie informacji o osobach podejrzanych i śledzenie ich; przeprowadzanie we własnym zakresie dochodzeń i ewentualnych aresztowań (w Małopolsce aresztowania we własnym zakresie lub za pośrednictwem żandarmerji i policji, w Kongresówce za pośrednictwem organizujących się straży bezpieczeństwa lub milicji miejskich o ile chodzi o osoby cywilne). Członkowie Oddziału lotnego mają prawo chodzenia po ~~terenie~~ cywilnemu i posiadają specjalne legitymacje.

c/ cywilne władze bezpieczeństwa. Na podstawie porozumienia ~~z~~ z M.S.Wew. cywilne władze bezpieczeństwa będą współdziałać w oznaczonym zakresie działania.

d/ władze wojskowe

Wszystkie władze wojskowe, a przede wszystkim żandarmerja, obowiązane są udzielać wszelkiej pomocy w zakresie defensywy.

Raporty.

Raporty defensywne mają być przesyłane co dekady (każdego 10, 20 i 30 dnia miesiąca).

Kontrola korespondencji

zagranicznej

W celu urzeczywistnienia zadań defensywy i przeciwdziałania informowaniu obcych państw o sprawach państwowych, nastrojach w kraju etc., zapobiegania rozpowszechniania niepokojących pogłosek, oraz przeciwdziałania lichwie i paskarstwu, na podstawie porozumienia z Min.Spraw Wew., ustanowiona zostaje wojskowa kontrola telegrafu, telefonu i listownej korespondencji zagranicznej

Organizacja.

Urzędy wojskowej kontroli telegraficznej utworzone są w Warszawie oraz przy D.O.G. w Kielcach, Lublinie, Łodzi, Krakowie i Lwowie. Zorganizowanie tychże, ustalenie etatu i szczegółowy zakres kompetencji zależny jest od warunków lokalnych.

Sosnkowski m.p.

General Podporucznik i II Wiceminister



za zgodność

Cyganek

Szef Sekcji

MINISTERSTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANT GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 1216 / 1. dnia 30 / VII 1919 r.

załącz. Wydanie

O t r z y m u j e :

M.S.W. I Wiceminister
II Wiceminister
Biuro Prezydyjne
Departament I.
N.D. Szef Sztabu Gen.
Oddział II
Oddział IV
Adjutantura Generalna
Minister ~~masp~~ Spraw Wewnętrznych
DOGen. Warszawa
Lublin
Lodz
Kielce
Krakow
Lwow
O.I. O.G. Warszawa
Lublin
Lodz
Kielce
Krakow
Lw'ow.

Gen. Landarmacji
Inspektor Landarmacji